

Aan Zijne Excellenties:
De Minister van Financiën
De Minister van Veiligheid en Justitie
De Minister van Economische Zaken

Datum 28 april 2017
Betreft consultatie wetsvoorstel

Hooggeachte heren,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het wetsvoorstel Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden (het "Wetsvoorstel"). Wij zouden graag van de geboden consultatiemogelijkheid gebruik wensen te maken. Hieronder vindt u onze reactie voor zover die ziet op algemeen nut beogende instellingen en overige maatschappelijke organisaties.

Vanuit de praktijk van algemeen nut beogende instellingen (anbi's) en overige maatschappelijke organisaties signaleren wij een aantal zwaarwegende knelpunten, die naar onze mening ertoe moeten leiden dat het wetsvoorstel moet worden aangepast. Tevens hebben wij een aantal vragen. De diverse knelpunten en vragen kennen (deels) een overlap. Het kernbezwaar dat in de diverse punten terugkomt, is dat anbi's en andere maatschappelijke organisaties op grond van de fiscale en/of civielrechtelijke wetgeving geen eigenaar (UBO) mogen of kunnen hebben. Het kan niet zo zijn, dat als de EU nu stelt dat zij wel een 'eigenaar' hebben, dat ineens zo is. Nieuwe wetgeving kan niet een bestuurder of wie dan ook tot een uiteindelijk belanghebbende van een anbi of stichting bestempelen. In het onderstaande gaan wij hier verder op in.

1. Geen UBO toegestaan voor anbi's op basis van anbi-wetgeving

In onderdeel 4.2.1 van het wetsvoorstel MvT wordt gezegd dat voor diverse ondernemingen en rechtspersonen zal worden bepaald wie de uiteindelijk belanghebbende wordt. Ook (een groot aantal) anbi's kunnen dus een uiteindelijk belanghebbende krijgen en zullen dus kennelijk hun UBO (ultimate beneficial owner) moeten registreren. Dit verbaast ons ten eerste. Het mag van algemene bekendheid zijn dat een anbi niet mag handelen ten behoeve van enkele individuen: dan zouden zij particuliere belangen nastreven en dat is volgens de anbi-regelgeving niet toegestaan. Zij moeten immers handelen ten behoeve van een algemeen belang zoals genoemd in artikel 5b van de AWR. Dit betekent dat een anbi uit de aard der zaak geen 'owner' kan hebben. Dit blijkt ook uit de Nota van Toelichting op de Uitvoeringsregeling Geefwet (2012), waarin staat opgenomen:

"Op grond van het eerste lid, onderdeel c, van artikel 1a van de UR AWR 1994 moet uit de regelgeving van de instelling en uit de feiten blijken dat geen enkele persoon (natuurlijke persoon of rechtspersoon) over het vermogen van de instelling kan beschikken als ware het zijn eigen vermogen. Hiermee wordt bedoeld dat niemand daarover mag beschikken ten

behoefte van zichzelf, buiten de algemeen nuttige doelstelling." (zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-173418>, pagina 5)

Uit dit citaat blijkt overduidelijk dat het een anbi niet is toegestaan om een (ultimate) beneficial owner te hebben. In het wetsvoorstel is echter geen enkele aandacht besteed aan deze problematiek. Naar onze mening dient in de nieuwe UBO-wetgeving nadrukkelijk aandacht besteed te worden aan de vraag hoe de wetwijziging in de Wwft zich verhoudt tot bovengenoemd citaat. De vraag die vooral openstaat is of een anbi wel een UBO kan hebben (naar onze mening is dit niet toegestaan, op straffe van verlies van de anbi-status).

2. Bestuurders kunnen geen owners zijn van een anbi

Indien het de bedoeling is dat een bestuurder UBO kan worden van een anbi, dan is dit onmogelijk, gelet op het citaat uit de Nota van Toelichting dat hierboven is genoemd. In de concept MvT wordt gesuggereerd dat hier niets aan te doen is: de EU richtlijn voorziet niet in een oplossing. Als dat zo is, dan zou Nederland moeten erkennen dat de UBO wetgeving strijdig is met de anbi-regelgeving. Vervolgens zou Nederland terug moeten naar de Europese Commissie en opheldering eisen. Ook in andere landen bestaan anbi/charity-achtige instellingen en het kan niet de bedoeling zijn dat alle bestuurders van Europese goede doelen ineens 'owner' worden. Onduidelijke EU-regelgeving mag niet ten koste gaan van Nederlandse/Europese anbi's, maar moet in het wetgevingsproces worden opgelost.

Een andere oplossing zou kunnen zijn dat in het nieuwe register expliciet wordt aangegeven dat een anbi géén UBO's kent met een economisch belang. Indien nodig kan dit worden aangevuld met de opmerking dat zij wel bestuurders hebben; voor hen dienen dan enige aanvullende gegevens te worden gepubliceerd (allicht op zeer beperkte schaal). Het verstrekken van die aanvullende gegevens voor bestuurders is niet nodig, voor zover die gegevens al moeten worden gepubliceerd op basis van de huidige Handelsregisterwet.

3. De UBO regeling is inhoudelijk tegenstrijdig met de informatieplicht ANBI's

Anbi's zijn verplicht om op internet informatie te publiceren die laat zien wat de doelstelling is (bijvoorbeeld hulp aan arme kinderen in Afrika, wetenschap of het tentoonstellen van Hollandse meesters uit de 17e eeuw). Indien, middels de UBO-wetgeving, ook zichtbaar zou gaan worden dat anbi's een 'owner' hebben, zou dit strijdig zijn met hun doelstelling en met de doel en strekking van de informatieplicht van artikel 1a, Uitvoeringsregeling AWR, in het bijzonder lid 7, sub d. Anbi's zouden dan immers enerzijds moeten gaan publiceren dat zij (UBO's) 'owners' hebben; anderzijds moeten zij echter laten zien dat zij juist niet handelen ten behoeve van die personen, maar ten algemene nutte. Dit zal tot grote publieksverwarring kunnen leiden. De wetgever mag geen verplichtingen aan goede doelen opleggen die kunnen leiden tot verwarring onder het publiek.

4. Voorbeelden met betrekking tot het wetsvoorstel

In de praktijk zijn er nog vele onduidelijkheden over de impact van het wetsvoorstel. Voor allerlei praktijksituaties doemen vragen en knelpunten op. Naar onze mening kan het wetsvoorstel pas in behandeling worden genomen indien meer duidelijkheid ontstaat over (onder meer) de volgende voorbeelden:

1. Een stichting met de anbi-status; zij kent 1 directeur (bestuurder) en een 5-hoofdige (beleidsbepalende) raad van toezicht.

2. Een stichting met de anbi-status en een 3 hoofdig bestuur (geen raad van toezicht)
3. Een stichting met de anbi-status en een 5 hoofdig bestuur (geen raad van toezicht)
4. Een stichting (vermogensfonds) dat er strikt op toe ziet dat al haar baten worden besteed ten behoeve van goede doelen in binnen- en buitenland. De stichting heeft niet de anbi-status en kent een bestuur van 3 leden.
5. Idem als voorbeeld 4, maar dan met 5 bestuursleden.
6. Een muziekvereniging die muziekbeoefening bij haar leden bevordert. Het hoogste gezag ligt bij de ledenvergadering. Er zijn altijd meer dan vier leden. De vereniging kent een bestuur met 5 leden.
7. Idem als voorbeeld 6, maar dan met een bestuur van 3 leden.
8. Een BV die voor 100% eigendom is van een anbi.
9. Een vereniging voor primair bijzonder onderwijs met 75 leden.

In deze gevallen is er niemand die een economisch belang heeft in genoemde instellingen. De vragen die in dit kader beantwoord moeten worden zijn de volgende:

- Is het juist dat in geen van deze gevallen sprake is van een UBO, omdat er niemand is die een economisch belang heeft?
- Indien er wel een UBO is in deze gevallen, wie is dat dan? Kan gedetailleerd en concreet worden aangegeven op welke wijze 'de aard en omvang van zijn belang' (zie onderdeel 4.1.5 van het wetsvoorstel) moet worden verantwoord in het UBO-register?

5. Vragen in de uitvoeringsfeer voor rechtspersonen zonder eigenaren (vermogen 'in de dode hand')

- De nieuwe UBO wetgeving is ingewikkeld en de juridische interpretatie van een en ander roept voor de praktijk veel vragen op. Komt er een instantie waar anbi's en eventuele andere organisaties zonder economisch of juridisch eigenaren terecht kunnen met hun vragen over de uitvoering van het nieuwe register?
- Kan er een inschatting worden gemaakt van de maatschappelijke kosten van onduidelijkheden bij de toepassing van de nieuwe wetgeving?

Slot

Wij vertrouwen erop dat onze reactie van waarde kan zijn bij de verdere implementatie van het wetsvoorstel. Tot nadere toelichting ben ik graag bereid.

Hoogachtend,
HVK Stevens

Wilbert van Vliet